

Ключкович Т. В., к. пед. н., старший викладач,

Ужгородський національний університет

(Ужгород, Україна)

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СЛОВАЧЧИНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Визначальною характеристикою сучасного розвитку вищої освіти є стійка тенденція до інтернаціоналізації та міжнародної інтеграції. Прийняття Болонської декларації в 1999 р. визначило ключові цілі та запустило механізми інтернаціоналізації вищої освіти в європейському регіоні. Вступ Словацької Республіки (СР) в Європейський Союз та інтеграція в Європейський простір вищої освіти (ЄПВО) обумовили структурне реформування національної системи вищої освіти, і зокрема в напрямку її інтернаціоналізації. Інтернаціоналізація вищої освіти є одним зі стратегічних напрямків розвитку європейського освітнього простору відповідно до Лісабонської декларації «Університети Європи після 2010 року: різноманіття за єдності мети» (2007 р.) [1, с. 3]. Інтернаціоналізацію визначено одним із ключових чинників успіху європейської вищої освіти й в інших стратегічних документах: Празькій декларації «Європейські університети – очікуючи із впевненістю» (2009 р.), Львовському комюніке (2009 р.), Будапештсько-Віденській декларації (2010 р.), Бухарестському комюніке (2012 р.), Заяві із зустрічі міністрів вищої освіти в Єревані (2015 р.) та ін. Окрім приєднання до загальноєвропейських заяв і декларацій, словацький уряд схвалив ряд документів, важливих у контексті адаптації національної освіти до процесів інтернаціоналізації та глобалізації, зокрема «Концепцію подальшого розвитку вищої освіти в Словаччині на 21 століття» [6], «Національну стратегію глобальної освіти на період 2012–2016 рр.» [3] та ін. Стратегічні завдання в аспекті інтернаціоналізації – це подолати замкнутість національної системи освіти та науки, а також отримати загальноєвропейську і глобальну перспективу

для її розвитку. Разом з тим, у процесі інтернаціоналізації та адаптації вищої освіти до міжнародних стандартів Словаччині важливо знайти баланс між інноваціями та традиціями, зберегти національну специфіку в підготовці фахівців.

Метою доповіді є розкриття основних аспектів інтернаціоналізації вищої освіти Словаччини в умовах інтеграції у європейський освітній простір.

У контексті інтеграції в ЄПВО процес інтернаціоналізації вищої освіти Словаччини здійснювався в таких напрямках: структурування навчальних спеціальностей, програм і системи професійного розвитку відповідно до міжнародних стандартів; посилення академічної мобільності; впровадження програм навчання впродовж життя; поглиблення міжнародної співпраці між освітніми інституціями; забезпечення системи контролю за якістю освіти; впровадження світових інформаційних систем у навчальний процес та ін.

У процесі інтеграції Словаччини у ЄПВО відбулося узгодження системи навчальних спеціальностей із міжнародними документами та стандартами класифікації, зокрема, зі стандартами міжнародної освітньої класифікації ISCED. Конкуренція на міжнародному освітньому ринку зумовлює те, що успішний результат можуть забезпечити модернізовані та інтернаціоналізовані навчальні програми, що здатні гарантувати конкурентоздатність і широкі можливості для працевлаштування випускників. Інтернаціоналізація вищої освіти створює переваги для працевлаштування випускників на європейському ринку праці.

Болонська конвенція передбачає інтернаціоналізацію циклів навчання і освітніх ступенів. Одним із ключових напрямків інтеграції в європейський освітній простір стало запровадження структурованого навчання і його стандартизація за трансферною системою європейських кредитів ECTS, що сприяло висхідній динаміці участі студентів в освітніх програмах. Для забезпечення визнання кваліфікаційних рівнів вищої освіти

Словаччина долучилася до випуску уніфікованих і узгоджених документів про освіту, які зрозумілі та зіставні між собою на всьому європейському просторі, що створило додаткові можливості для професійної реалізації.

Важливе значення для інтернаціоналізації вищої освіти має діяльність міжнародних рейтингових агентств (наприклад, Academic Ranking of World Universities, European University Association, European Association for Quality Assurance Agencies in Higher Education), які здійснюють систематичний контроль за якістю вищої освіти на основі власних критеріїв.

Підкреслюючи фінансовий аспект інтернаціоналізації в освітній сфері, слід зазначити, що зі вступом до ЄС перед Словаччиною відкрилися можливості залучення ресурсів структурних фондів для модернізації вищої освіти. До пріоритетних напрямків належать інфраструктура, професійна освіта та підготовка та ін. Але при цьому Словаччина інколи стикається проблемами щодо освоєння ресурсів структурних фондів ЄС [4, с. 10-11].

У рамках стратегії інтернаціоналізації вищої освіти країн Європи, підтримки її привабливості у світі Словаччина робить наголос на навчальній і науковій мобільності в рамках ЄС, відповідній співпраці між інституціями [5, с. 41]. Процес інтернаціоналізації словацької вищої школи посилює залученість країни до програм ЄС у сфері освіти і науки, що передбачають мобільність студентів, науковців і викладачів у рамках міжнародного освітнього простору, партнерську участь університетів у спільних проєктах, презентацію їх результатів на міжнародному рівні, обмін навчальними програмами та ін. З 2000 р. Словаччина, поряд з Чехією, Польщею та Угорщиною, активно розбудовують центральноєвропейське наукове та освітнє співробітництво в рамках Міжнародного вишеградського фонду. Словацькі університети залучені до реалізації регіональних програм CEEPUS, які підтримують співпрацю у сфері вищої освіти країн Центральної Європи.

Стратегічним завданням у рамках розбудови ЄПВО є розширення можливостей для академічної мобільності. В Словаччині створені умови для академічної мобільності студентів, які зокрема включають: індивідуальне формування навчального плану шляхом вибору навчальних дисциплін, які належать до вибіркових дисциплін у межах ЗВО; реалізацію навчальних програм іноземними мовами, що розраховані на студентів-іноземців; запровадження інтегрованих програм, одночасного паралельного навчання за різними спеціальностями, за програмами спільних/подвійних дипломів; можливість переривати та поновлювати навчання в різних ЗВО та ін.

В Словаччині адміністрування європейськими комунікативними програмами здійснює Словацька академічна асоціація з міжнародного співробітництва (SAAIC), а також можливості для студентського обміну пропонують багатосторонні угоди, укладені Міністерством освіти, науки, досліджень і спорту СР, Словацькою академічною інформаційною агенцією (SAIA). Можливості для міжнародної активності мають словацькі університети, які реалізують проєкти в рамках білатеральної співпраці із закордонними освітніми та науковими інституціями. Для інформаційного забезпечення і супроводу академічної мобільності в словацьких вишах створено відповідні відділи, що здійснюють постійне оновлення інформаційної мережі, підбирають і розповсюджують актуальну інформацію щодо академічної мобільності на сайтах ЗВО, проводять інформаційні семінари за визначеними грантовими й обмінними програмами.

З 2007 р. Словаччина долучилася до загальноєвропейської освітньої програми навчання впродовж життя (ПНВЖ). Гарантом програми було профільне міністерство Словаччини, а відповідальними за безпосередню реалізацію програми було Національне агентство ПНВЖ. У Словаччині було реалізовано структурні програми Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig, Jean Monnet та ін. У рамках ПНВЖ реалізовувалися також

проекти для вчителів, основне завдання яких – покращення педагогічної компетентності, обмін досвідом, міжкультурна освіта.

За підтримки Соціального фонду ЄС Методично-педагогічний центр Словаччини (МПЦ) щорічно реалізує національні проекти, спрямовані на професійний розвиток вчителів. Приміром, в 2010-2015 рр. МПЦ реалізовував національний проєкт «Професійний і кар'єрний ріст педагогічних працівників і персоналу», в рамках якого акредитовані освітні програми закінчили 121496 випускників. При чому, у 2015 р. МПЦ одночасно завершував ще 5 великих національних проєктів педагогічного спрямування [2, с. 1]. Динамічність і перспективність ПНВЖ полягає в тому, що вони орієнтуються на попит ринку праці, сприяють оптимізації професійно-кваліфікаційної структури робочої сили та підвищенню рівня її конкурентоспроможності.

Отже, очевидною перевагою долучення Словаччини до європейського освітнього простору є інтенсифікація міжнародної взаємодії між студентами, викладачами, освітніми інституціями і, як результат – поглиблення інтернаціоналізації вищої освіти та науки. Очевидним наслідком стало поглиблення європейської інтегрованості та інтернаціоналізації вищої освіти та науки, що сприяє розширенню багатосторонньої закордонної взаємодії словацьких ЗВО, підвищенню їх конкурентоспроможності та відкритості, покращенню якості навчання та досліджень. Участь Словаччини в європейських програмах орієнтується на стратегічну ціль – гармонізацію розвитку національної вищої освіти із загальноєвропейським трендом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Europe's Universities beyond 2010: Diversity with a common purpose. Brussel: European University Association, 2007. 36 p.
2. Каруціанова Д. МРС ukončuje šest' národných projektov. *Pedagogické rozhl'ady*. 2015/5. S. 1.

3. Národná stratégia pre globálne vzdelávanie na obdobie rokov 2012–2016

URL:

<https://www.mzv.sk/documents/30297/2649510/National+Strategy+for+Glo>

4. Prehľad OECD o zdrojoch v školstve: Slovenská Republika – zhrnutie /

P. Santiago, G. Halász, R. Levačić, C. Shewbridge. Paríž: OECD. 20 s.

5. Sprievodca bolonským procesom. Slovenské vysoké školy a bolonský proces.

Bratislava: SAAIC-NK Socrates, 2006. 64 s.

6. Uznesenie vlády SR 685/2000 z 30. augusta 2000 k návrhu koncepcie

d'alsieho rozvoja vysokého školstva na Slovensku pre 21. Storočie. URL:

http://www.vlada.gov.sk/uznesenia/2000/0830/u_0685_2000.html